

EK B

**SİLAH TİCARETİ ANLAŞMASININ YENİ TARAF
DEVLETLERİ İÇİN 'HOŞ GELDİN PAKETİ'**

ANNEX B

**'WELCOME PACK' FOR NEW STATES PARTIES
TO THE ARMS TRADE TREATY**

EK B

SİLAH TİCARETİ ANLAŞMASININ YENİ TARAF DEVLETLERİ İÇİN ‘HOŞ GELDİN PAKETİ’

1. Giriş	1
1.1 Bu ‘Karşılama Paketi’ kimin için tasarlanmıştır?.....	1
1.2 ATT nedir?.....	1
1.3 Kabulü ve yürürlüğe girmesi	1
1.4 ATT’ye kaç Devlet katılmıştır?	1
1.5 ATT’nin kapsamı nedir?	1
1.5.1 ATT tarafından ne tür silahlar kapsanır?	1
1.5.2 ATT tarafından ne tür transferler kapsanır?	2
2. ATT süreci	2
2.1 Taraf Devletlerin Konferansları	2
2.1.2 Ne zaman?.....	2
2.1.2 Ne?	2
2.1.3 Kim?	3
2.2 Hazırlık süreci	3
2.2.1 Gayri resmi hazırlık toplantıları	3
2.2.2 Olağanüstü toplantılar	3
2.3 ATT birimleri	3
2.3.1 Konferans Memurları	3
2.3.1.1 Başkan	3
2.3.1.2 Başkan Yardımcıları	3
2.3.1.3 Konferans Sekreteri	4
2.3.2 Bağlı Birimler	4
2.3.2.1 Yönetim Komitesi	4
2.3.2.2 Çalışma Grupları	4
2.3.2.3 Gönüllü Vakıf Fonu (VTF) Seçme Komitesi	5
3. ATT zorunlulukları	5
3.1 Anlaşmaya göre silah transferi kontrolü zorunlulukları nelerdir?	5
3.1.1 Ulusal Kontrol Sistemi	5
3.1.2 Transferlerin düzenlenmesi	5
3.1.2.1 BELLİ TRANSFERLERİN YASAKLANMASI.....	5
3.1.2.2 İHRACAT	6
3.1.2.3 İTHALAT	6
3.1.2.4 TRANSİT GEÇİŞ VE AKTARMA	7
3.1.2.5 ARACILIK	7
3.1.2.6 AMAÇTAN SAPMA	7
4. Anlaşmaya göre raporlama zorunlulukları nelerdir?	7
4.1 Başlangıç Raporları	7
4.2 Yıllık Raporlar	8
4.3 Sapma Raporları	8
5. Anlaşmaya göre finansal zorunluluklar nelerdir?	8
5.1 Taraf Devletler	8
5.2 İmzacı Devletler ve Gözlemci Devletler	8
6. ATT’nin uygulanması için destek ve yardım	8
6.1 ATT Sekreteryası	8
6.1.1 ATT Sekreteryasının rolü nedir?	8
6.1.2 ATT Sekreteryasına nasıl ulaşılır?	9
6.2 Hangi finansal yardımlar alınabilir?	9

6.2.1 Gönüllü Vakıf Fonu	9
6.2.2 Sponsorluk programı	9
6.2.3 UNSCAR.....	9
6.2.4 AB ATT Sosyal Yardım Projesi	10
6.2.5 İki yönlü yardım	10
6.3 Ne tür teknik yardımlar mevcuttur?	10

1. Giriş

1.1. Bu 'Karşılama Paketi' kimin için tasarlanmıştır?

Karşılama Paketi, Anlaşmanın Küreselleşmesi Çalışma Grubu tarafından geliştirilmiştir. Paket, Anlaşma'nın yeni Taraf Devleti olan veya Anlaşma konusunda daha fazla bilgi edinmek isteyen Devletlere Silah Ticareti Anlaşmasının sürecine ve yükümlülüklerine temel bir taslak sunmak için tasarlanmıştır.

1.2. ATT nedir?

Silah Ticareti Anlaşması (ATT) , silah transferi yönetiminde en yüksek standardı oluşturarak konvansiyonel silahların uluslararası ticaretini düzenleyen ve konvansiyonel silahların yasadışı dağıtımını ve ticaretini önleme ve sonlandırma arayışında olan uluslararası bir anlaşmadır.

Anlaşmanın Madde 1'inde özetlenen hedefi:

- Konvansiyonel silahların uluslararası ticareti düzenlemesini düzenlemek ve geliştirmek için mümkün olan en yüksek ortak uluslararası standartları oluşturmak
- Konvansiyonel silahların yasadışı ticaretini önlemek ve sonlandırmak, kötüye kullanımlarını önlemek

Şu amaçlarla:

- Uluslararası ve bölgesel barış, güvenlik ve istikrara katkıda bulunma
- İnsanların mağduriyetini azaltmak
- Konvansiyonel silahların uluslararası ticaretinde Taraf Devletlerce iş birliği, şeffaflık ve sorumlu eylem geliştirmek ve böylece Taraf Devletler arasında güven oluşturmak

"Bu; küresel silah ticareti konusuna, sorumluluk, hesap verebilirlik ve şeffaflık getirme konusunda ortak çabalarımızda yeni bir sayfasının açıldığının göstergesidir." – Ban Ki Moon¹

ATT uluslararası ve bölgesel barış, güvenlik ve istikrara, insanların mağduriyetlerinin azaltılmasına, hesap verebilirliğe, şeffaflığa, işbirliğinin geliştirilmesine ve sorumlu harekete katkıda bulunur.

1.3. Kabulü ve yürürlüğe girmesi

Anlaşma, Birleşmiş Milletlerin 02 Nisan 2013 tarihli Genel Kurul Kararıyla kabul edilmiş ve 24 Aralık 2014 tarihinde konvansiyonel silah transferi konusunda ilk defa küresel yasal bağlayıcılığı olan anlaşma olarak yürürlüğe girmiştir.

1.4. ATT'ye kaç Devlet katılmıştır?

Bu aşamada, 100'den fazla devlet Anlaşmanın Taraf Devletleri oldular ve diğerleri Anlaşmayı imzaladılar, fakat henüz uygulamaya koymadılar.

ATT'ye güncel katılım bilgisine, bölgesel görünüş ile birlikte, ATT web sitesinden ulaşılabilir: <https://www.thearmstradetreaty.org/treaty-status.html?templateId=209883>

1.5. ATT'nin kapsamı nedir?

ATT belli kapasitedeki belli tip transferleri düzenler.

1.5.1. ATT tarafından ne tür silahlar kapsanır?

ATT, aşağıdaki kategorilerdeki konvansiyonel silahların uluslararası ticaretini düzenler (bkz. Madde 2(1)):

- 1- Savaş tankları
- 2- Zırhlı savaş araçları
- 3- Yüksek kalibreli toplar
- 4- Savaş uçakları (hava araçları)
- 5- Saldırı helikopterleri

¹ 23 Aralık 2014 tarihli Silah Ticareti Anlaşmasının yürürlüğe girmesi üzerine Genel Sekreterin beyanı

<<https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2014-12-23/statement-secretary-general-entry-force-arms-trade-treaty>>

- 6- Savaş gemileri
- 7- Füze ve füze rampaları
- 8- Küçük silahlar ve hafif silahlar

ATT aynı zamanda yukarıda listelenen konvansiyonel silahlarla ateşlenen, atılan ya da dağıtılan mühimmat/cephane ihracatının yanı sıra ihracatın yukarıda listelenen konvansiyonel silahların bir araya getirilerek kurulmasını sağlayan parça ve birimler için de geçerlidir (bkz. Madde 3 ve 4).

1.5.2. ATT tarafından ne tür transferler kapsanır?

ATT aşağıdaki işlem türlerini düzenler (bkz. Madde 2(2)):

- ihracat
- ithalat
- transit ve aktarma
- aracılık

Anlaşma, konvansiyonel silahların Taraf Devletlerin sahipliği altında kalması şartıyla Taraf Devletlerin kendisi ya da adına bir Taraf Devletin kullanımı açısından konvansiyonel silahların uluslararası hareketi için geçerli değildir (bkz. Madde 2(3)).

Bununla birlikte ATT, 'Devletlerin kendi savunmaları ve barışı koruma operasyonları hakları için konvansiyonel silah edinme konusundaki meşru menfaatlerini' tanıır (paragraf 7, ATT İlkeleri).

2. ATT süreci

2.1. Taraf Devletlerin Konferansları

2.1.1. Ne zaman?

Anlaşmanın 17(1). Maddesine göre Taraf Devletlerin her bir konferansı, bir sonraki konferansı ne zaman düzenleyeceğine karar verebilir. Konferans tarafından aksine karar verilmemişse Usul Kuralları, Konferansın *yılda bir* toplanmasını şart koşturmaktadır (bkz. Usul Kurallarının 11. Kuralı).

Taraf Devletlerin ATT konferansları aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

- ATT'nin Taraf Devletlerinin 1. Konferansı (CSP1): Cancun, Meksika, 24-27 Ağustos 2015
- ATT'nin Taraf Devletlerinin 2. Konferansı (CSP2): Cenevre, İsviçre, 22-26 Ağustos 2016
- ATT'nin Taraf Devletlerinin 3. Konferansı (CSP3): Cenevre, İsviçre, 11-15 Eylül 2017
- ATT'nin Taraf Devletlerinin 4. Konferansı (CSP4): Tokyo, Japonya, 20-24 Ağustos 2018
- ATT'nin Taraf Devletlerinin 5. Konferansı (CSP5): Cenevre, İsviçre, 26-30 Ağustos 2019

2.1.2. Ne?

Taraf Devletler Konferansının rolü şudur:

- a- Konvansiyonel silahlar alanındaki gelişmeler dahil olmak üzere bu Anlaşmanın uygulamasını değerlendirmek
- b- Anlaşmanın uygulanması ve yürütülmesi ile ilgili, özellikle küreselleşmesinin teşvik edilmesi konusunda, öneriler düşünmek ve benimsemek
- c- Madde 20 uyarınca bu Anlaşmaya iyileştirmeler düşünmek
- d- Bu Anlaşmanın anlaşılması konusunda çıkacak sorunları düşünmek
- e- Sekreteryanın görevleri ve bütçesini düşünmek ve karar vermek
- f- Bu Anlaşmanın işleminin gelişmesi için gerekli olacak bağlı birimlerin kurulmasının düşünülmesi
- g- Bu Anlaşmayla bağlantılı olabilecek diğer herhangi bir işlemi yerine getirmek (bkz. Madde 17(4))

2.1.3 Kim?

Usul Kuralları, Konferansların genel toplantılarının, Taraf Devletin talebiyle Konferans tersine karar vermedikçe halka açık yapılmasını öngörür (bkz. Usul Kurallarının 13. Kuralı). Bundan dolayı Taraf Devletler, Anlaşmayı İmzalayan Devletler, Gözlemci Devletler (Anlaşmanın Tarafı ya da imzacısı olmayan Devletler), Birleşmiş Milletlerin temsilcileriyle birlikte; uzmanlaşmış ajanslar, uluslararası ve bölgesel hükümetler arası organizasyonlar, sivil toplum kuruluşları dahil olmak üzere sivil toplum ve endüstri, tersine karar verilmedikçe ve verilene kadar Taraf Devletlerin Konferansına (bkz. Usul Kuralları 1-5) katılabilir.

Fakat sadece Taraf Devletler konferansa *tam* katılımcı olabilir (bu sadece Taraf Devletlerin kararları düzenleyebileceği ve gerektiğinde oy verebileceği anlamına gelir). Anlaşmayı İmzalayan Devletler konferansa katılabilir fakat kararların kabulünde yer almazlar. Gözlemci Devletler, Birleşmiş Milletler temsilcileri, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar, sivil toplum ve endüstri Konferansa gözlemci olarak katılabilir, genel toplantılarda konuşabilir, resmi dokümanları alabilir ve Konferansa görüşlerini yazılı olarak sunabilirler.

2.2 Hazırlık süreci

2.2.1. Gayri resmi hazırlık toplantıları

Taraf Devletlerin her Konferansı arasındaki oturumlar arası periyot süresince yaklaşmakta olan her konferansa hazırlanılmak için ATT Sekretaryasının Cenevre'deki merkezinde gayri resmi hazırlık toplantıları düzenlenir. Hazırlık toplantılarının sayısı ve süresi kurala bağlanmamıştır/belirlenmemiştir, fakat genellikle Taraf Devletler Konferansının öncesinde her biri bir gün süren iki gayri resmi hazırlık toplantısı yapılır. Hazırlık toplantıları genellikle ATT Çalışma Gruplarının toplantılarına rastlayacak şekilde zamanlanır (bkz. bölüm 2.3.2.2). Hazırlık toplantıları kamuya açıktır.

2.2.2 Olağanüstü toplantılar

Madde 17 (5) Konferansın olağanüstü toplantılarının eğer bir Taraf Devlet tarafından böyle bir çağrı yapılırsa ve Taraf Devletlerin üçte ikisi bu çağrıya destek verirse konferanslar arasında oturumlar arası periyotta toplanabileceğini düzenler. Olağanüstü toplantılar, aksine karar verilmemişse Sekretaryanın Cenevre'deki merkezinde yapılır (bkz. Usul Kurallarının 14. Kuralı).

2.3 ATT birimleri

2.3.1 Konferans Memurları

2.3.1.1. Başkan

Silah Ticareti Anlaşması (ATT)'nin Taraf Devletleri hazırlık süreci dahil olmak üzere Taraf Devletler Konferansına bir sonraki yıl başkanlık yapması için Konferans sırasında her yıl bir başkan seçer.

Aşağıdaki kişiler Taraf Devletlerin Konferanslarının (CSP) Başkanı olarak hizmet vermiştir:

- CSP1: Büyükelçi Jorge Lomónaco, Meksika
- CSP2: Büyükelçi Emmanuel E. Imohe, Nijerya
- CSP3: Büyükelçi Klaus Korhonen, Finlandiya
- CSP4: Büyükelçi Nobushige Takamizawa, Japonya
- CSP5: Büyükelçi Jānis Kārkliņš, Letonya

2.3.1.2. Başkan Yardımcıları

Usul Kurallarının 9. Maddesi uyarınca, Anlaşmanın Taraf Devletlerinin Konferansına her oturumda bir Başkan ve dört Başkan yardımcısı bir sonraki Konferansın oturumu için katılan Taraf Devletlerin temsilcileri arasından seçilir.

Gayri resmi olarak 'Büro' olarak anılan Başkan ve dört Başkan yardımcısı görevlerine seçildikleri konferansın sonunda başlar ve Konferansın bir sonraki olağan toplantısının sonunda halefleri seçilene kadar görevlerini sürdürürler. Başkan (Başkan yardımcılarının yardımıyla) dönemleri boyunca Konferansın olağanüstü her toplantısına başkanlık eder.

2.3.1.3. Konferans Sekreteri

Usul Kurallarının 10. Maddesine göre, ATT Sekretaryasının Başkanı Konferans Sekreteridir ve bu yetkiyle Konferansın tüm oturumlarında ve bağlı birimlerinde görev yapar. Sekreterin rolü, olağan ve olağanüstü tüm oturumlar ile ilgili gerekli bütün düzenlemeleri yapmak ve Anlaşmanın 18. Maddesi 3. Paragrafı (d) bendi uyarınca konferansın gerektirdiği bütün diğer işleri genel olarak yapmaktır.

ATT Sekretaryasının diğer rolleri ve vazifeleri bölüm 6.1.1’de tanımlanmıştır.

2.3.2. Bağlı Birimler

Usul Kurallarının 42. Kuralı, Anlaşmanın 17(4). Maddesi uyarınca Taraf Devletler Konferansının bağlı birimler kurabilmelerine imkân tanır. Konferans Anlaşma uyarınca kurulan herhangi bir bağlı birimin ele alacağı konuları; etki alanı, memurları, yapısı, büyüklüğü, süresi ve bütçe meseleleri dahil olmak üzere belirler. ATT’nin mevcut bağlı birimleri aşağıdaki gibidir:

- Yönetim Komitesi
- Üç Çalışma Grubu
 - o Anlaşmanın Etkili Uygulaması Çalışma Grubu
 - o Şeffaflık ve Raporlama Çalışma Grubu
 - o Anlaşmanın Küreselleşmesi Çalışma Grubu
- VTF Seçme Komitesi

Her birimin rolleri ve vazifeleri aşağıda tanımlanmıştır.

2.3.2.1. Yönetim Komitesi

Anlaşmanın Taraf Devletlerinin ilk Konferansı, Anlaşmanın 17(4). Maddesi ve Usul Kurallarının 42. Maddesine göre bağlı birim olarak Yönetim Komitesi kurmuştur. Yönetim komitesinin rolü; maksimum hesap verebilirlik, etkinlik, şeffaflık ve Sekretarya uygulamalarını sürdürmek için ATT Sekretaryasıyla ilgili diğer konularda ve finansal konularda gözetim sağlamaktır.

Yönetim Komitesi, Taraf Devletler Konferansı Başkanı ve her Birleşmiş Milletler Bölgesel Grubu tarafından atanan bir Taraf Devlet temsilcisini içerir. ATT Sekretaryası temsilcisi toplantılara katılır. Anlaşmayı İmzalayan Devletlerin bir temsilcisi de uygun olduğunda Yönetim Komitesi Toplantılarına gözlemci olarak davet edilebilir.

Yönetim Komitesi üyeleri (Başkan ve ATT Sekretaryası temsilcileri dışındakiler) iki yıllığına hizmet eder ve sonraki dönemde hizmet etmeleri için seçilme hakları vardır.

Yönetim Komitesi çalışmaları, Yönetim Komitesinin Tüzüğü’nce yönetilir.

2.3.2.2. Çalışma Grupları

Aşağıdaki Çalışma Grupları 2016 yılında CSP2 tarafından kurulmuştur ve 2017 yılında CSP3’ün kararıyla sürekli Çalışma Grupları olmuşlardır:

- Anlaşmanın Etkin Uygulanması Çalışma Grubu (WGETI)
- Şeffaflık ve Raporlama Çalışma Grubu (WGTR)
- Anlaşmanın Küreselleşmesi Çalışma Grubu (WGTU)

Konferans Başkanı her Çalışma Grubuna bir Başkan ve Eş Başkan atar ve her Çalışma Grubunun amacı –ayrı ayrı Tüzüğe uygun olarak- aşağıdaki gibidir:

WGETI: Anlaşmanın ulusal düzeyde pratikte uygulanmasındaki bilgi ve zorlukları paylaşır. WGTR: Taraf Devletler Konferansının başlığında belirtilen (diğer bir deyişle Anlaşmaya göre şeffaflık ve raporlama

zorunlulukları konuları) genel alanda tanımlanan görevleri yerine getirir. WGTU: Anlaşmanın küreselleşmesi konusunda önlemlerin uygulanması üzerine görüş üretir ve paylaşır.

Çalışma Grupları ortalama olarak toplam üç gün olmak üzere senede iki defa toplanır (Tarafların her bir Konferansının gayri resmi hazırlık toplantılarına rastlayacak şekilde (bkz. bölüm 2.2.1)). Her Çalışma Grubu işlerinin ilerlemesi ile alakalı olarak Tarafların her Konferansına rapor sunar.

2.3.2.3. Gönüllü Vakıf Fonu (VTF) Seçme Komitesi

ATT'nin Taraflarının 2. Konferansı, yıllık teklif çağrısını takiben proje teklifleri için uygun olan fonların dağıtımını dahil olmak üzere Gönüllü Vakıf Komitesinin yönetimini denetlemek amacıyla Anlaşmanın 17 (4) Maddesi ve Usul Kullarının 42. Kuralı uyarınca Gönüllü Vakıf Komitesini bağlı birim olarak atamıştır (bkz. Bölüm 6.2.1).

Seçme Komitesi iki yıllık bir dönem için çalışacak en fazla 15 üyeden (sonraki dönemler tekrar atanabilirler) oluşur. VTF Seçme Komitesinin çalışmaları VTF Tüzüğü'nce yönetilir. VTF Seçme Komitesi üyelerinden birini müzakerelerine başkanlık etmek üzere atar ve VTF Seçme Komitesinin Başkanı, Tarafların her Konferansına VTF'nin durumu ve işleri ile ilgili rapor verir.

3. ATT zorunlulukları

3.1. Anlaşmaya göre silah transferi kontrolü zorunlulukları nelerdir?

3.1.1. Ulusal Kontrol Sistemi

Anlaşmanın 5. Maddesine göre ana zorunluluklardan biri, Tarafların konvansiyonel silahların, mühimmatların/cephanelerin, parça ve bileşenlerin ve de aracılık aktivitelerinin ithalatı, ihracatı, transit geçiş ve aktarmalarını düzenlemek için bir ulusal kontrol sistemi kurmak ve yürütmek zorunda olmasıdır.

Ulusal kontrol sisteminin parçası olarak her Tarafların kontrol sisteminin içinde olan silah ve diğer ürünlerin bir ulusal kontrol listesini oluşturmak ve sürdürmek zorundadır. Şöyle ki; Devletin transferini düzenlediği ve kontrol ettiği silahların, mühimmatların/cephanelerin, parça ve bileşenlerin ve diğer kalemlerin bir listesi. Tarafların ATT Sekretaryasına ulusal kontrol listesinin bir kopyasını vermeleri gerekmektedir, böylece listeler diğer Taraflar için de ulaşılabilir olur ve Tarafların ulusal kontrol listelerini kamuya açık hale getirmeleri için teşvik edilir.

Her Tarafların aynı zamanda etkin ve şeffaf ulusal kontrol sistemine sahip olmak için bir veya daha fazla yetkili ulusal makamlar belirlemelidir ve Anlaşmanın uygulanmasıyla ilgili konularda bilgi alışverişi ve irtibat hususunda işlev gösterecek bir veya daha fazla ulusal iletişim noktası belirlemelidir.

ATT Anlaşmanın Etkin Uygulanması Çalışma Grubu Anlaşma gerekliliklerine göre bir ulusal kontrol sisteminin nasıl kurulacağı hususunda detaylı öneriler sunan bir *Ulusal Kontrol Sistemi Kurmak için İhtiyari Temel Kılavuz* geliştirmiştir.

CSP4 ile ilgili Başkanın Taslak Raporunun EK A'sı (ATT/CSP4.WGETI/2018/CHAIR/355/Conf.Rep): Madde 5'in uygulanmasında taraflar devletler tarafından dikkate alınacak olası referans belgelerinin listesi, Madde 5'in uygulanmasında danışabilecekleri bilgi kaynakları ile ilgili Taraflara rehberlik sunmaktadır.

3.1.2. Transferlerin Düzenlenmesi

3.1.2.1. BELLİ TRANSFERLERİN YASAKLANMASI

'Transfer' terim; ithalat, ihracat, transit geçiş, aktarma ve aracılığı kapsayacak şekilde Anlaşmanın 2(2). Maddesinde tanımlanmıştır.

Anlaşmanın 6. Maddesine göre Tarafların silahların, ilgili mühimmat/cephane ya da parçalar ve bileşenlerin herhangi bir transferini onaylamaktan men edilir, eğer:

- Sözleşmenin VII. Bölümüne göre kabul edilen BM Güvenlik Konseyi silah ambargolarını ihlal edecek bir transfer önerilirse;
- Önerilmiş transfer bir devletin taraf olduğu anlaşmalara göre uluslararası zorunlulukları ihlal ediyorsa;
- Taraf Devlet onaylama zamanında silahların ya da diğer maddelerin soykırım, insanlık karşıtı suçlar ya da belli savaş suçları işlemek için kullanılacağı konusunda bilgi sahibiyse.

Eğer bir transfer Madde 6'ya göre yasaklı değilse, her Taraf Devlet aşağıda tartışıldığı gibi transferin Anlaşmanın diğer hükümlerine uygun olarak düzenlendiğinden emin olmalıdır.

Madde 6(1)'e göre *zorunlulukların uygulanmasında olası ihtiyari kılavuz ve destek unsurları* başlıklı Başkanın CSP4 Taslak Raporu ile ilgili EK E (ATT/CSP4.WGETI/2018/CHAIR/355/Conf.Rep) Taraf Devletlere Madde 6(1)'in uygulanmasında kılavuzluk önerir.

3.1.2.2. İHRACAT

Madde 7'ye göre eğer transfer konvansiyonel silahların, ilgili mühimmatın/cephanenin ya da parça ve bileşenlerin ihracatını içeriyorsa ihracatçı devletin, ihraç edilecek silahlar ve diğer maddelerin barış ve güvenliğe zarar vermeye sebep olabileceği veya kolaylık sağlayabileceğine katkıda bulunacağı risk veya potansiyeli hesap etmesi gerekmektedir:

- Uluslararası insanlık hukukunun ciddi ihlali
- Uluslararası insan hakları sözleşmesinin ciddi ihlali
- Terörizmle ilgili uluslararası anlaşmalara göre ihlal içeren eylemler veya
- Ulus aşırı örgütlü suçlarla ilgili uluslararası anlaşmalara göre ihlal içeren eylemler.

İhracatçı Taraf Devlet aynı zamanda güven kazandırıcı önlemler ya da ihracatçı ve ithalatçı Devletler tarafından bağlantılı olarak geliştirilen ve üzerine fikir birliği sağlanmış programlar gibi belirlenen riskleri hafifletmek için uygulanabilecek önlemler olup olmadığını değerlendirmelidir.

Eğer ihracatçı devlet değerlendirmeleri Madde 7(1)'de listelenen olumsuz sonuçların herhangi biri konusunda 'yüksek' risk olduğu sonucuna varırsa onay için gelen herhangi bir isteği reddetmelidir.

Bir ihracatçı Devlet kadın ve çocuklara karşı şiddet içeren ciddi bir eylem ya da cinsiyet temelli şiddet içeren ciddi eylemleri işlemek veya kolaylaştırmak için kullanılan konvansiyonel silah, ilişkili mühimmat/cephane veya parça ve bileşenlerin riskini dikkate almalı (bkz. Madde 7(4)) ve ihracatın amacından sapması riskini hesap etmelidir (Madde 11).

Madde 7'e göre risk değerlendirmenin yürütülmesinde Taraf Devletler tarafından değerlendirilmesi gereken olası referans belgeler listesi başlıklı CSP4 Başkanın Taslak Raporu ile ilgili EK B (ATT/CSP4.WGETI/2018/CHAIR/355/Conf.Rep) Madde 7'nin uygulanmasında danışabilecekleri bilgi kaynakları hususunda Taraf Devletlere rehberlik sunar.

3.1.2.3. İTHALAT

Madde 6'ya göre yasaklanan konvansiyonel silahlar, ilişkili mühimmatların/cephanelerin, parça veya bileşenlerin belirli ithalatlarına ek olarak (bkz. Yukarıdaki bölüm 3.1.2.1), silah ithal eden her Taraf Devlet yetkisi altındaki konvansiyonel silah ithalatını gerekli durumlarda düzenlemeye izin verecek önlemleri almak zorundadır.

ATT bir ulusal kontrol sisteminin parçası olarak ithalatı düzenlemek için hangi önlemlerin alınması gerektiğini belirlemezken, silah ithal etmek için izin ya da lisans formunda ve/veya son kullanıcı ve dağıtım doğrulama sertifikası formunda ilgili makamdan yetki alma zorunluluğunu içerebilir.

Ayrıca Anlaşma, eğer İhracatçı Devletin yürüttüğü risk değerlendirmesinin bir parçası olarak böyle yapılması istendiyse ithalatçı Devletin ihracatçı Devlete bilgi sağlamasını garantiye alacak önlemleri almasını gerektirir ve bu önlemler son kullanım ve son kullanıcı dokümanlarını da içerebilir.

3.1.2.4. TRANSİT GEÇİŞ VE AKTARMA

Madde 6'da tanımlanan belli durumlarda (bkz. yukarıdaki bölüm 3.1.2.1) yasaklanan konvansiyonel silahların, ilişkili mühimmat/cephanelerin veya parça ve bileşenlerin transit geçiş ve aktarmalı transferlerine ek olarak 9. Madde taraf devletlerin yetkileri altındaki konvansiyonel silahların transit geçişi ve aktarmalı transferini düzenleyecek uygun önlemleri 'gerektiği ve uygun olduğu yerde' ve de 'ilgili uluslararası yasaya göre' almalarını gerektirir.

ATT, ulusal kontrol sisteminin parçası olarak transit geçiş ve aktarmalı transferi düzenlemek için hangi önlemlerin alınması gerektiğini belirlemezken, ilgili makamdan silahların transit geçişi veya aktarmayla transferine ilişkin izin ya da lisans formunda yetkilendirme ve/veya silahların bölgelerinden transit geçen Devlete taşıma ajansı tarafından önceden bildirimde bulunmaları şartını içerebilir.

3.1.2.5. ARACILIK

Madde 6'da (bkz. yukarıdaki bölüm 3.1.2.1) tanımlanan belli durumlarda yasaklanan konvansiyonel silahların, ilişkili mühimmatların/cephanelerin veya parça ve bileşenlerin aracılığına ek olarak 10. Madde, konvansiyonel silahlar için taraf devletlerin 'yetkileri altında yapılan aracılık faaliyetini düzenleyecek ulusal yasalarına uygun olarak önlemler almalarını' gerektirir. Anlaşma şöyle önlemleri içerebileceğini şart koşar: aracılardan kaydolmaları veya aracılık yapmadan önce yazılı onay almaları gibi.

3.1.2.6. AMAÇTAN SAPMA

ATT'nin 11. Maddesi konvansiyonel silahların amacından sapması konusunda önleme, değinme ve farkındalık oluşturmayı amaçlayan birtakım taahhütler içerir. İhracatçı Taraf Devletler güven oluşturma önlemleri veya ithalatçı ve ihracatçı Devletler tarafından kabul edilmiş ve bağlantılı olarak geliştirilmiş programlar gibi etki azaltma önlemlerini almayı düşünmek ve ihracatın amacından sapma riskini değerlendirmek zorundadır.

Bununla birlikte Madde 11'e göre bir transfer içinde yer alan her Taraf Devletin transfer edilmekte olan silahların amacından sapmasını önleme ve çözmeye çalışma zorunluluğu vardır. ATT, Taraf Devletlerin mühimmat/cephanelerin ya da parça ve bileşenlerin amacından sapmasını ele almasını ve önlemesini gerektirmez, ancak Taraf Devletler böyle yapmayı tercih edebilir.

Transferde yer alan Devletler arasında bilgi paylaşımı ve iş birliği, konvansiyonel silahların amacından sapmasının ele alınmasının Devletlerin tek başına başarabilecekleri bir şey olmadığı gerçeğini vurgulayan bu hükmün merkezi unsurlarıdır.

4. Anlaşmaya göre raporlama zorunlulukları nelerdir?

4.1. Başlangıç Raporları

ATT'nin 13(1) Maddesine göre Taraf Devletlerin, 'ulusal yasalar, ulusal kontrol listeleri ve diğer düzenlemeler ve yönetsel önlemler dahil olmak üzere devletin anlaşmayı uygulamak için aldığı önlemleri anlatan bir Başlangıç Raporunu ATT Sekreteryasına sunmaları *gerekmektedir*. Aynı zamanda böyle önlemler alındığında Anlaşmanın uygulanması için alınacak herhangi bir yeni önlemi rapor etmeleri gerekmektedir.

Her Taraf Devletin, 'o Taraf Devlet için bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonraki ilk yıl içinde' Başlangıç Raporunu teslim etmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bir Taraf Devletin Başlangıç Raporunu teslim etmesi için son tarih Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takip eden on iki aydır.²

² 24 Aralık 2014'den sonra Anlaşmayı imzalayan, kabul eden, onaylayan veya taraf olan bir devlet için, Anlaşma; 22. Maddeye göre bu devlet, imza, kabul, onay ve taraf olma araçlarının teminat tarihini takip eden doksan gün içinde yürürlüğe girer. Başlangıç raporunun teslimi için son tarih bu tarihten 12 ay sonradır.

Taraf Devletlerin başlangıç raporlarını teslim etmelerine yardım etmek için bir şablon geliştirilmiştir ve Başlangıç Raporları ATT Sekretaryasına online olarak sunabilir.

4.2. Yıllık Raporlar

ATT'nin 13(3) Maddesine göre Taraf Devletlerin, önceki takvim yılı (01 Ocak'tan 31 Aralık'a kadar) süresince yapılan 'Madde 2(1)'de yer alan konvansiyonel silahların yetkili veya fiili ithalat ve ihracatı ile ilgili' bilgi içeren yıllık bazda bir rapor teslim etmeleri gerekmektedir.

ATT Sekretaryasına Yıllık Raporların teslimi için son tarih her yılın 31 Mart'ıdır. Örneğin 01 Ocak-31 Aralık 2018 arasında yapılan ithalat ve ihracatları kapsayan 2018 Yıllık Raporlarının teslimi için son tarih 31 Mart 2019'dur.

Taraf Devletlere Yıllık Raporları teslim etme konusunda yardım etmek için bir şablon geliştirilmiştir ve Yıllık Raporlar ATT Sekretaryasına online olarak sunulabilir.

4.3. Sapma Raporları

Madde 11(6) ve Madde 13(2)'e göre Taraf Devletler transfer edilen silahların amacından sapmasına dair alınan önlemler hakkında rapor vermek için teşvik edilir. Sapmanın üzerine gitmek için alınan önlemler konusunda resmi bir raporlama mekanizması yoktur (örneğin böyle raporlar için bir raporlama şablonu yoktur) ve Taraf Devletler sapma raporlarını istedikleri formatta verebilirler ve sapma konusunda bilgi alışverişi ve deneyim paylaşımı için ATT web sitesindeki bilgi alışverişi platformunu kullanabilirler.

5. Anlaşmaya göre finansal zorunluluklar nelerdir?

5.1. Taraf Devletler

Taraf Devletler aşağıdaki iki açığı kapsayan hesaplanmış katkıları öderler:

1. *CSP için ve kuracağı herhangi bir bağlı birim için katkılar:* Bütün Taraf Devletlerin toplantılara ve Taraf Devletlerin Konferanslarına katılımına bakmaksızın, Konferansın hazırlanması ve düzenlenmesiyle ilgili giderler veya olası bağlı birim toplantılarıyla ilgili giderler dahil olmak üzere, her konferansla veya kurabilecekleri bağlı birimlerle ilgili bir katkı payı belirlenir (bkz. ATT Finansal Kuralların 5.1. Kuralı).
2. *Sekretaryaya katkı:* Her takvim yılı Taraf Devletler ATT Sekretaryasının personel maaşı, ekipman, genel ofis giderleri, finansal yönetim, insan kaynakları yönetimi, sigorta, iletişim ve bilgi teknolojileri ve Sekretaryanın çalışması için gerekli diğer şeyleri içeren asıl görevlerini yapmak için maliyetlerine göre belirlenmiş katkı payları ile ücretlendirilir (bkz. ATT Finansal Kuralların 5.1. Kuralı).

5.2. İmzacı Devletler ve Gözlemci Devletler

İmzacı Devletler ve Taraf Devletlerin her Konferansına katılım gösteren Gözlemci Devletler ya da kurabileceği bağlı birimler, Konferansın hazırlıkları ve düzenlenmesinin veya bağlı birimlerin olası toplantılarının maliyetleriyle ilgili bir katılım payı öderler.

Konferansın hesap edilmiş maliyetlerinin faturaları bir önceki sene konferansa katılan İmzacı Devletler ve diğer Gözlemci Devletlerin konferansa katılacağı varsayımına dayanarak hesaplanır.

6. ATT'nin uygulanması için destek ve yardım

6.1. ATT Sekretaryası

6.1.1. ATT Sekretaryasının rolü nedir?

ATT Sekretaryası, Taraf Devletlere ATT'nin etkin uygulamasında yardım ve destek için Anlaşmanın 18. Maddesine göre kurulmuştur.

Anlaşmaya göre ATT Sekretaryası raporlama sürecini yönetir; ulusal irtibat noktalarının veri tabanını tutmak, Anlaşmanın uygulanması hususunda yardım için talep ve teklifleri eşleştirmeye yardım eder, Taraf Devletlerin

Konferansının işlerini kolaylaştırır ve Taraf Devletlerin Konferansları tarafından kararlaştırılan diğer görevleri yerine getirir. Taraf Devletler Konferansının işlerini kolaylaştırmak; Taraf Devletler Konferansları Başkanının, Başkan Yardımcılarının, Yönetim Komitesinin ve konferans tarafından kurulan Çalışma Gruplarının Eş başkanlarının işlerine her Taraf Devletler Konferansına hazırlık safhasında destek vermeyi kapsar.

Anlaşmanın 18(3)üncü Maddesinde tasarlanan geleneksel sorumluluklarına ek olarak ATT Sekretaryası aynı zamanda VTF Seçme Komitesinin (bkz. bölüm 2.3.2.3 ve 6.2.1) desteğiyle ATT sponsorluk programı dahil olmak üzere Gönüllü Vakıf Fonlarını (VTF)'yi yönetir.

6.1.2. ATT Sekretaryasına nasıl ulaşılabilir?

Adres : 7bis avenue de la Paix, WMO Binası, 2. kat, 1211 Cenevre

Telefon: +41 (0)22 715 04 20

E-posta: info@thearmstradetreaty.org

Web: www.thearmstradetreaty.org

6.2. Hangi finansal yardımlardan yararlanılabilir?

6.2.1. Gönüllü Vakıf Fonu

Silah Ticareti Anlaşması (ATT)'nin 16(3). Maddesi, Anlaşmanın ulusal düzeyde uygulanmasını desteklemek için bir Gönüllü Vakıf Fonu (VTF) kurulmasını öngörmektedir ve tüm Taraf Devletleri Fona kaynak sağlamaya teşvik etmektedir.

VTF resmi olarak Ağustos 2016'da Taraf Devletlerin İkinci Konferansı tarafından onaylanmış Tüzük kapsamında faaliyet göstermek üzere kurulmuştur. Tüzüğü ve Yönetim Kuralları hükümlerine göre VTF, ATT'nin uygulama projelerine fon sağlar.

VTF, VTF Seçme Komitesinin desteğiyle ATT Sekretaryası tarafından yönetilir (bkz.2.3.2.3). Devletleri ATT uygulama projeleri için 100.000 USD'ye kadar hibe başvurusunda bulunmaya davet eden bir teklif çağrısı her yıl yayınlanır; fonlara sadece Devletler başvurabilir.

Daha fazla bilgi için <https://www.thearmstradetreaty.org/voluntary.html> adresini ziyaret ediniz.

6.2.2. Sponsorluk programı

ATT Sekretaryası, Devletlerin ATT toplantılarına katılımını kolaylaştıran sponsorluk programları yürütür. ATT sponsorluk programlarının öncelikli amacı, toplantılar sırasındaki temsilci ve katılımcı söylemini garantiye almak için ATT toplantılarına katılımın skalasını ve çeşitliliğini en üst düzeye çıkarmaktır ve sonunda Anlaşmanın uygulaması ve küreselleşmesini güçlendirmeye katkıda bulunmaktır. ATT Sekretaryası, ATT posta listesindeki tüm kişilere bir başvuru çağrısı ulaştırarak ve ATT web sitesinde bilgiyi yayınlamak sponsorluk fonlarının mevcut olduğu ATT toplantısı öncesinde sponsorluk başvurularını davet eder.

6.2.3. UNSCAR

Birleşmiş Milletler Silah Yönetmeliği İşbirliğini Destekleyen Güven Tesisi (UNSCAR) esnek bir çoklu donördür ve Birleşmiş Milletler tarafından yönetilen fon destekli silah düzenlemesidir; ATT dahil olmak üzere silah düzenlemeleri hususunda ilgili uluslararası dokümanların uygulanmasını ve onayını/katılımını destekler.

UNSCAR teklifler için yıllık bir çağrı yayınlar ve BM üyelerinden, uluslararası/bölgesel organizasyonlar, Sivil Toplum Kurumlarından, araştırma kuruluşlarından başvurulara açıktır. Yardım almak isteyen hükümetler uygun bir başvurularla çalışmalıdır.

Daha fazla bilgi için <https://www.un.org/disarmament/unscar/> adresini ziyaret ediniz.

6.2.4. AB ATT Sosyal Yardım Projesi

Avrupa Birliği bir proje geliştirmiştir ve “Avrupa Birliği Sosyal Yardım Projesi” olarak bilinen ATT’nin uygulanmasını desteklemek için fonlar oluşturmuştur. Proje farklı bileşenleri zorunlu kılar:

- Özelleştirilmiş yardım etkinlikleriyle çoklu ulusal uygulama önceliklerine hitap edecek uzun dönemli ortaklıklar sağlayabilecek özelleştirilmiş ulusal yardım programları
- Bireysel destek taleplerine esnek ve çabuk yanıt vermeyi sağlamak için geçici etkinlikler
- En iyi uygulama modellerini paylaşmak için platform sağlayan, sivil toplum etkinliklerini içeren ve bölgesel işbirliğini teşvik eden bölgesel seminerler.

Yardım, Devletlerin isteği üzerine doğrudan Projeye verilir. Daha fazla bilgiye şu adresten ulaşılabilir:

<https://export-control.jrc.ec.europa.eu/projects/Arms-Trade-Treaty>

6.2.5. İki yönlü yardım

Birçok bağışçı ülke, ATT’nin uygulanması için teknik ve finansal yardımı iki taraflı olarak sunmaktadır. Böyle bir yardımı almakla ilgilenen devletler bağışçı ülkelerle doğrudan irtibata geçmelidir.

6.3. Ne tür teknik yardımlar mevcuttur?

Devletler, Anlaşmanın mevcut Taraf Devletlerinden Anlaşmanın uygulanmasının teknik yönleri için yardım isteyebilir. Aynı zamanda ATT’nin uygulanması ile ilgili olan ve ATT’nin uygulanmasının çeşitli teknik yönleri üzerine yardım sağlayabilen birçok uluslararası organizasyon, bölgesel organizasyonlar, BM ajansları, sivil toplum kuruluşları ve düşünce kuruluşları vardır. ATT Sekretaryası bu tür aktörlere kimin ve nasıl yaklaşması üzerine tavsiyede bulunabilir.

Bununla birlikte ATT Çalışma Gruplarıyla birlikte Anlaşmanın nasıl uygulanacağı üzerine rehberlik ve teknik destek veren uluslararası organizasyonlar, sivil toplum örgütleri ve düşünce kuruluşları tarafından çok sayıda uygulama rehberi, araştırma makaleleri ve diğer araçlar geliştirilmiştir.

[Arka Kapak]

Kaynaklar, araçlar, kılavuzlar dahil olmak üzere Anlaşmanın uygulanması ile ilgili daha fazla bilgi ATT web sitesinde (<https://www.thearmstradetreaty.org/>) bulunabilir ve ATT Sekretaryasından (info@thearmstradetreaty.org) edinilebilir.